

Rosmer János

LELEPLEZÉSE II.¹

I. Intro

Kicsoda Rosmer János? Ki írta valójában a *Hátsó ülés* című verseskötetet? Ki lehet ez az elképesztő, zseniális, botrányos verseket publikáló költő? Vajon ki rejtőzik Rosmer János maszkja mögött? Egyáltalán, tényleg álnévről van szó?

II. Az álnév mint a posztmodern irodalom gyakorlóterepe

A posztmodern magyar irodalom egyik jellegzetes eljárásává a szerzői név elbizonytalanítása, az álnevek, maszkok használata vált. Az irodalmi misztifikációnak is nevezett jelenség az elbizonytalanítás stratégiáján keresztül az idegen identitás szimulációjának retorikai lehetőségeivel kapcsolódik össze. A posztmodern álnévhasználat a manipulált valóság, illetve az episztemológiai bizalmatlanság felől építi fel hatásmechanizmusait. Mindez azt eredményezi, hogy megrendül a hitelességbe vetett hit, sok esetben nem tudható, ki az életrajzi szerző, mivel álnevek tömege árasztja el az irodalmat, némely esetben pedig talált-fiktív könyvek közreadójaként jelenik meg a narrátori és (ön)életrajzi elemeket keverő elbeszélő. A posztmodern misztifikáció éppen ezért szoros kapcsolatban áll a posztmodern metafikcióval, amennyiben az álnév saját fikciós természetére utal. Gyakran leplezi le a tulajdonnév intézményesített jogi „szubsztanciális” viszonyait,² hiszen nem egy valóságos szerzőről tudósít, hanem csupán önmagáról a névről mint fikcióról, s ezzel néha olyan bonyolult, többretegű titokgépezetet hoz létre, amellyel már az olvasás megkezdése előtt elbizonytalanítja az olvasót. A szerzői név a posztmodern irodalomban a szövegvariáció³ felől érthető meg, annak játékos és hatalmi, töredezett és újraalkotott eljárásai felől, a szépirodalmi szöveg(értelmezés)be tudatosan belekomponálva, leképezve/követve a posztmodern szöveg általában véve is tudatosan többértelmű, nyitott, lezárhatatlan státuszát.

Jaroslav Šrank szerint az álnév a posztmodern irodalomban intencionális, spekulatív szignatúráként lép működésbe, vagyis eleve jelként jön létre, és ezért képes olyan tartalmaknak is helyet adni, amelyeknek a polgári név nem. Ráadásul a misztifikáció mint eljárás

rás nemcsak a szerző valódi nevét törli el, de a nemét, nemzetiségét, szociális helyzetét is, vagyis újrakonstruálja azokat, irodalmi struktúrába helyezi, esztétikai jelentéssel látja el. Šrank megfigyelése szerint a posztmodern álnevesség az autostilizáció, az illúzió, a kamuflázs, az utánzat, a játékosság, a nemi (gynonymek és andronymek elterjedése) misztifikáció jelenségeivel hozható kapcsolatba. A posztmodern irodalom kontextusát erősíti ezeknek a szövegeknek a fokozott önreflexiója, a tudatos játékelv alkalmazása, a szerzői funkció megkérdőjelezése, az irodalom intézményesült szabályainak felrúgása és kijátszása.⁴

A posztmodern magyar irodalom maszkos költői játékeinak sorát Weöres Sándor Lónyay Erzsébet, azaz Psyché neve alatt közölt versei nyitják meg, s az 1980-as évektől kezdődően Esterházy Péter Csokonai Lilije, Hizsnyai Zoltán és mások Tsúszó Sándora, Parti Nagy Lajos Sárbogárdi Jolánja nyomán a posztmodern magyar irodalom egyik legkarakteresebb gyakorlóterepévé vált. Olyannyira, hogy hatása alól nem vonhatta ki magát a nem posztmodern technikákkal élő kortárs magyar irodalom sem. Olyan, egymástól gyökeresen eltérő kötetek/poétikák jelentek meg az álnévhasználat által, mint Lázary René Sándor, Alekszej Asztrov, Jack Cole, Caius Licinius Calvus, Kavafisz (Kovács András Ferenc álnevei), Virágos Mihály, Dumpf Endre (Parti Nagy Lajos), Sztjepan Pehotnij (Baka István), Szív Ernő, Eric Moussambani (Darvasi László), Samuel Borkopf (Talamon Alfonz), Pacificus Maximus (Csehy Zoltán), Vaszilij Bogdanov (Bogdán László), Emma Ovary (Szilágyi-Nagy Ildikó), Petrence Sándor (Nyerges Gábor Ádám), Spiegelmann Laura (Kabai Lóránt), Barna Dávid (Lanczkor Gábor), Jake Smiles és Centauri művei.

III. Homoretika és recepció

A kortárs magyar irodalomból több olyan „projekt” említhető, amely az álnév és maszk lehetőségével játszik el. A fenti felsorolásból sem hiányozhatott Alekszej Asztrov, Spiegelmann Laura, Barna Dávid vagy Petrence Sándor... Akik egy idő után Kovács András Ferenc-ként, Kabai Lóránt-ként, Lanczkor Gáborként, Nyerges Gábor Ádám-ként lepleződtek le.⁵

A kortárs magyar irodalom bizonyos szempontból legmerészebb szövegeit író Rosmer Jánost azonban a mai napig nagy titok övezi. A szerző az egyik legkiválóbb álneves költővé lépett elő, *Hátsó ülés* (Kalligram, 2010) című kötetének verseiben elképesztő nyelvi érzékenység, széles műveltségélmény vezeti el olvasóját a vad homoerotikus képzelgések és orgiák világába. „E világ és nyelv durvasága a magyar költészetben szokatlan és szinte forradalmi”⁶ – írja róla Urfi Péter. Keresztesi József szerint „éppenséggel ünnepelhetjük azért is Rosmer János könyvét, mert új tartományokat hódít meg a magyar nyelvű melegirodalom számára, a kendőzetlen testiségben megjelenő homoerotika tartományait”, de szerinte ennél tágabb érvényű, „páratlan verseskötet”-ről beszélhetünk: „Van egy páratlan verseskötetünk, van élet, van irodalom”⁷. Benkő Krisztián szerint „Rosmer János költészete a magyar irodalom eseménye: a magyar nyelvű queer líra megszületésének pillanata”⁸, Kassai Zsigmond pedig azt emeli ki, hogy „Rosmer János verseskötetének azonban nemcsak az az erénye, hogy jó. A könyvnek az a másik fontos üzenete, hogy igenis, egyre inkább van értékelhető magyar nyelvű melegkultúra, van jó melegirodalom, és hogy ennek nem kell, nem is szabad elszigeteltnek lennie. Ami jó, a perifériáról kerüljön a centrumba, jól teszik a kiadók, ha teret engednek neki, mert ez hosszú távon nemcsak az olvasónak, és nem is csak a meleg szubkultúrának, hanem a társadalom egészének is hasznára válik.”⁹ Rajtuk kívül foglalkozott a kötetrel többek között Horváth Györgyi, H. Molnár Ákos, Ambrus Judit, Bán Zoltán András, Szűcs Teri, Gaborják Ádám, Bazsányi Sándor, Szabó G. László és Gondos Mária Magdolna is.

A kötet recepciójáról átfogó ismertetést közöl *Szodoma és környéke. Homoszocialitás, barátságretorika és queer irányulások a magyar költészetben* (2014) című monográfiájában Csehy Zoltán, aki Rosmer János kötetéről megállapítja, hogy az „az arányérzék és az írás rítusának olyan precizitásával párosul, amelyet épp azok a rítusok igényelnek, melyeket ez a költészet sötét perceiben megjelenít”¹⁰. Csehy egyébként a verseskötet első kritikusa, sőt kritikája szinte a könyv megjelenésének pillanatában jelent meg. Nemcsak a monográfiá-

ban, de már ebben az első Rosmer-kritikában markáns kijelentésekre figyelhetünk fel tőle: „Ha azt írnám, ez minden idők egyik legprovokatívabb verskötete, de nem a téma, hanem a benne szublimálódó drámai költészet miatt provokatív, ha azt írnám, hogy ez az utóbbi évek egyik legjobb magyar verskötete, közel jutnék valamiféle felületes igazsághoz, ha az igazság lehet egyáltalán felületes.”¹¹ Továbbá: „A *Hátsó ülés* az alanyiség egy olyan fokát hordozza, mely szinte a döbbenet erejével hat, pőresége csak az önsanyargató barokk kivetkőzéséhez hasonlatos, mintha egy modern Bethlen Miklós gyónna az isten színe előtt, tudva, hogy mindenről számot kell adnia, listába szedi »vétkeiket«, és pontosan kijelöli tisztasága határait is, és még azt is tudja, hogy ehhez csak egy mocskos, de döbbenetesen pontos nyelv adatott. Mintha a szó tehetne a jelentéséről: Rosmer nem képes költő-illetmáráként állni a nyelvhez, ugyanakkor pontosan tudja, hogy bizonyos szavak nem képesek még az ő szubkulturálisan elkerített világában sem természetesen viselkedni. Az identitás nyelvbeöntésének szadomazochizmusa döbbenetesen sokkoló a posztmodern játszadózások téttelenségei közepette: itt kezdődik valami új, a szubkulturális, a monomániákus (valljuk be azért a rend kedvéért, helyenként gusztustalan, de költészetesztétikailag mindig helyénvaló) kitarulkozás ismételt férfias, téttel bíró nyelvvé avatásában. Ez a sündiszónó nyelv természetesen szúr, sebez, tüskéi óvják a lényegét. És mindamellert tökéletesen, kikezdetlenül gömbölyű.”¹²

IV. A szerző személyes vallomása

A Rosmer-projekten már hat éve dolgozom. Eredetileg egy irodalomtudományos krimitanulmányt szerettem volna írni. Az első lökést 2010-es szófiai utazásom adta, ahol Nikolaj Bojkov költővel, műfordítóval több órán át beszélgetve a Rosmer-kötetről azt tanácsoltam, hogy közösen járjunk a rejtélyes irodalmi titok végére. Nikolaj hosszas levelezésbe kezdett Rosmerrel, de tulajdonképpen teljesen eredménytelenül. Végül barátom arra a felismerésre jutott, hogy ha az álneves szerző nem akarja leleplezni magát, akkor nekünk sincs jogunk kétségbe vonni, tiszteletben kell tartanunk ezt a döntését.

Ezt az etikai jellegű megfontolást elfogadtam ugyan, de ezzel párhuzamosan már leveleztem/cseteltem Benkő Krisztiánnal, viszont észrevételei nem illettek 2010-es koncepciómba (szerinte Rosmer János Lanczkor Gábor, mert Lanczkor-intertextusok vannak a szövegben). Kikértem Gerevich András véleményét is, és közben vesztül imádtam Orcsik Roland és mások Rosmer-imádatát és a Rosmer körül formálódó kultuszt.

2013-ban aztán a beszercebányai egyetemen egy kutatói teammal sikeresen pályáztam a VEGA tudományos projektjére Álnév és maszk az irodalomban címmel, s ennek záró konferenciáján 2015 novemberében adtam volna elő *Rosmer János leleplezése* című kriminálteoretikus előadásomat. Sajnos a konferencia elmaradt, a szöveg máig nem készült el.

Hogy miért éppen most leplezem le Rosmer Jánost? Hogy miért nem tartom tiszteletben a szerző háttérbe vonulását? Azért, mert néhány hete Rosmer János megalkotója tulajdonképpen „coming out”-olt, csak éppen senki sem vette észre. Bizonyítékaim között ez a szöveg is szerepelni fog. A következő eszmefuttatásom voltaképpen egy hipotézis, amelynek főbb elemeit még 2010-ben alakítottam ki a magam számára, és amelynek igazságáról 99%-ban meg vagyok győződve. Az inspirációért nagy köszönet illeti Nikolaj Bojkovot.

Tehát véleményem szerint:

V. ROSMER JÁNOS = CSEHY ZOLTÁN

Argumentumaim ismertetésében időrendben fogok haladni:

1. 2010. április 30. Csehy Zoltán a *Literán* naplót ír, amelyben szenvedélyesen értekezik Rosmer János verseiről.¹³ A szöveg alatt egy komment található CRESSPAHL

nickname alatt: „De hát a Csehy úr a Rosmer János, nem? Én eddig azt hittem, a Csehy úr az. (Mert a fiatalember a napszemüveggel a könyv fülén – nehogy már ő legyen Rosmer...)”¹⁴

Eddig rendben is van. Na de az fölöttébb árulkodó, hogyan védekeznek az azonnal reagáló Csehy: „Kedves cresspahl, palyafutasom során idáig öt mas neven (is) publikáló szemellyel próbáltak azonosítani, es erre rendkivul buszke is vagyok. De sem Fulvia, sem Vadász Géza, se Vörös Alexandra, sem Centauri, sem Rosmer Janos nem en vagyok. Ha mar választanom kellene, a legszivesebben talan epp Rosmert választanom. On jocskan tulbecsuli a kepessegeimet! Es ez, szemermetlenül jól esik.”¹⁵

Csehy itt 2 hibát is vétett:

- A. Elég jól ismerem a kortárs magyar irodalmi életet, de nem tudok arról, hogy Csehyt ezzel az öt szerzővel meggyanúsították volna. Csehy itt bagatellizálni akarta a helyzetet az álnevek felsorolásával, de túllőtt a célon.
  - B. Mind CRESSPAHL, mind Csehy abból indulnak ki, hogy a Rosmer János név ál-név! Na de miből ered ez a vélekedés akkor, amikor még senki sem feltételezte, hogy álnévről, irodalmi misztifikációról van szó? Mindkét beszélő teljes bizonyossággal beszél Rosmer János fiktitivásáról, álnevességéről, miközben ez a kérdés ebben az időben még fel sem vetődött. Akkoriban jártam a Kalligram Kiadóban, ahol engem is kérdeztek, ismerem-e Rosmert, mert nem jön a tiszteletpéldányaiért, de hogy álnév lenne, fel sem vetődött.
2. A Kalligram Kiadóban kapott információk alapján (Beke Zsolt), kiderült számomra, hogy Rosmer Jánossal még senki sem találkozott, a honoráriumát nem vette föl, tiszteletpéldányaiért nem jelentkezett. Bécsből, ami Pozsonytól 60 km...
  3. Rosmer a Kalligram Kiadónál erdélyi magyar költőként jelentkezett be, aki Bécsben él. A szövegben az erdélyi nyelvhasználatnak semmiféle jellegzetes vonásával nem találkozni. Nyelvileg a *Hátsó ülés* sokkal inkább a Csehyhez hasonlóan szlovákiai (csalóközi) Vida Gergely *Horror klasszikusok* (Kalligram, 2010) című kötetével áll rokonságban.

4.

Ha a hálózatelmélet felől vizsgáljuk Rosmer kötetét, abban Csehy Zoltán nagy témái jelennek meg: antik irodalmi utalások, antik mitológia, reneszánsz, melegség – lásd fordításköteteit (Sztratón, Martialis, ógörög és latin erotikus költészet), továbbá *Szodoma és környéke* (Kalligram, 2014) című monumentális monográfiáját.¹⁶ (Csehy a kötetbe csempészte saját fordításkötetének címét is: „hermaphrodituszi lény”.¹⁷) Ezek mind Csehy Rosmer-projektjének párhuzamosan futó állomásai. A Csehy Zoltán név alá vonható szövegek azért modellálhatók különösen jól hálózatelméleti szempontból, mert többféle műfajban, a textualitás eltérő konstrukcióiban manifesztálódó életműről van szó, tele önértelmező gesztusokkal, az intratextualitás elemeivel, a leállíthatatlan dialogikus viszony lehetőségeivel. Éppen ezért hálózatelméleti szempontból egy rendkívül gazdag huzalozású, belső és külső textuális kapcsolatokat építő korpuszról van szó, amely valóságos hálózatként, szuperorganizmusként¹⁸ áll elénk.

Csehy Zoltán eltérő műfajiságú szövegei között rendkívül dinamikus hatáseffektus működésére figyelhetünk fel, soktényezős, bonyolult hálózatra, amelynek kapcsolatai nélkül kevéssé értelmezhetőek az egyébként elkülöníteni vélt tényezők. Ennek a hálózatnak éppúgy részét képezik a műfordítások, mint a saját szövegek, a tanulmányok, illetve az interjúk.

5. A *Hátsó ülés* fülszövege felsorolja azokat a helyeket, ahol Rosmer versei megjelentek. Kísérteties a hasonlóság azokkal az irodalmi lapokkal, amelyekben Csehy publikált abban az időben: *Holmi*, *Kalligram*, *Jelenkor*, *Bárka*, *Új Forrás*.
6. A *Hátsó ülés* homoerotikus szerelmi verskötet. A reneszánsz szerelmi verskötet mintázataival Csehy *Parnassus biceps* (Kalligram, 2007) című tanulmánykötetében elméleti szinten is foglalkozott.¹⁹ Ehhez a vonulathoz kapcsolódik az is, hogy a *Hátsó ülés* legtöbb verse háromsoros versszakokból áll, ami nemcsak Dantéra utalhat, de a Balassistrófára is, és azon keresztül az első magyar szerelmi verskötetre...
7. Vannak nagyon erős és gyengébb argumentációim. A 7. a nagyon erősek közé tartozó, referenciális argumentáció. A kötetben a 33. oldalon szerepel a *Lajosok* című vers, amely a külső olvasó számára fölöttébb titokzatos lehet, Ambrus Judit például ezt írja: „Hogy milyenek a Lajosok?, és mire utal a lajosozás, az nehezen felfejthető.”²⁰
Nos, hát egyáltalán nem nehezen felfejthető egy bennfentes olvasónak, aki a pozsonyi egyetemi közegben élt az 1980-as évek végén, 1990-es évek elején. A vers leírása tökéletesen illik egy konkrét személyre, kiváló szakácművészre stb. Ezt a személyt csak az ismerheti, aki a pozsonyi Komenský Egyetem bölcsészkarának magyar szakján végzett. Hogy ezt az argumentációt még jobban alátámasszam, megadom ennek a versnek a párversét is a kötetből: a 73. oldalon található *Negyvenes* című vers ugyanerről a személyről szól.²¹ Amikor ideértem az olvasással, tulajdonképpen ekkorra lettem bizonyos abban, kicsoda is Rosmer János. (Ó, azok a gyönyörű vacsorák, koktélok és beszélgetések Shakespeare-ről, Oscar Wilde-ről!)
8. Nyelvhasználati argumentáció. Nagyon ritka szavak Csehre jellemző használata, amelyekkel máshol alig, vagy szinte csak Csehy addigi köteteiben találkoztam. Ez is erős argumentáció.
  - A. Ilyen a „kivált” szó használata „főleg” értelemben: „kivált a bőr s a megkötözés izgott” (46.). A „kivált” szó a *Hárman az ágyban* (Kalligram, 2000, 2010) műfordításkötetben összesen kilencszer (!) szerepel, Csehy „kivált” kedveli tanulmányköteteiben, kritikáiban is.
  - B. A „konyha” szó „lankadt” értelmű használata. Tulajdonképpen csak Csehynél találkoztam vele a kortárs magyar irodalomban, főleg fordításaiban használja gyakran, a *Hárman az ágyban* című fordításkötetében hétszer szerepel.
9. Lanczkor Gábor vagy beavatott, vagy a *Hátsó ülés* verseinek olvasása után ugyanarra a végkövetkeztetésre jutott, mint én, nem tudom – de éppen Csehy Zoltán *Nincs*

hová visszamennem (Kalligram, 2013) című kötetéről írt *Műút*-beli kritikájának egy hangsúlyos pontján, utolsó mondatában egészen váratlanul teszi fel a kérdést: „Kicsoda Rosmer János?”²²

10. Pszichológiai argumentum. Ennek során a szerző társaságában eljátszottam a leleplezés gondolatával, és a kapott reakció teljesen a koncepciómnak megfelelően alakult.

+ 1. A tulajdonképpeni „coming out”. Az *Alföld* 2016/5. számában Lapis József kérdéseire válaszol Csehy. A beszélgetés egy pontján hangzik el a vélelmezett „coming out”, idézem:

„Pacificus Maximus eredetileg egy portréhármastár első tagja lett volna. A triptichon harmadik darabja szintén elkészült, csak ezúttal valódi irodalmi életet szántam a karakternek, s ezért álnéven, mindenfajta filológiai visszautalás vagy elbizonytalanítás nélkül jelentettem meg a kötetét. Egy második (sikeresebb!) költői indulás lehetősége lett. Vagyis: elengedtem, lemondtam róla, hogy nélkülem létezzen. Ő talán a legsikeresebb művem: iszonyú lelkesen fogadta a kritika. Amint elkészül a teljes ol-tár, visszafogadom.”²³

Nos, ez az önálló „valódi irodalmi életet” élő figura nem más, mint Rosmer János. Légy üdvözölve, Rosmer János!

VI. 1%

Talán hosszú és fárasztó volt ez az okfejtés, de úgy gondolom, meg kell adni a tiszteletet a kortárs magyar irodalom egyik legizgalmasabb álnévének. Mégis, még mindig adok 1%-nyi esélyt annak, hogy nem Csehy Zoltán a *Hátsó ülés* szerzője. Ezt az 1%-ot meghagyom Rosmer Jánosnak... ■ ■ ■

JEGYZETEK

- 1 Az írás első, rövidebb verziója *Kicsoda a zseniális Rosmer János?* címmel jelent meg 2016. június 12-én a következő oldalon: <https://nemethzoltan.wordpress.com/2016/06/12/kicsoda-a-zsenialis-rosmer-janos/> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
- 2 Pierre Bourdieu szerint „a személynév hordozója (mondhatni szubsztanciája) annak, amit személyi adatoknak nevezünk, vagyis az adott személyhez kapcsolódó tulajdonságok (nemzetiség, nem, kor stb.) halmazának, amelyeknek polgári jogi követelményei vannak, és amelyeket a hatóság látszólag csak megállapít, valójában azonban létrehoz”. Pierre Bourdieu: *Az élettrajzi illúzió*. Ford. Berkovits Balázs. In uő: *Gyakorlati észjárás*. Napvilág Kiadó, Budapest, 2002, 73.
- 3 Petres Csizmadia Gabriella az önéletrajzi szövegekben található tulajdonnevek töredezettségére, változatosságára, hatalmi viszonyaira utal: „Az önelbeszélés során a szubjektum tehát

nem a »nagybetűs Én-t« kívánja rögzíteni, hanem a személyiség sokarcúságát próbálja feltérképezni, és az önmagához való viszonyrendszerét, vagyis a sokféle identitáshoz, társadalmi szerepeihez fűződő viszonyát szeretné feltárni, amit az önartikuláció igényétől és a kontextustól függően többféle névvel jelölhet. Ezt figyelhetjük meg az én-szövegekben használt önmegnevezések változatossága esetében, vagyis a becenevek, álnevek, a család- és utónévhasználat megválasztásának kavalkádjában, illetve az önéletrajzi ragasztott megnevezésekben, névkiegészítő elemekben, amelyek az én szerepvállalásait tükrözik, és a szubjektum sokarcúságához illeszthető neveket gyűjtik egybe – ide elsősorban a társadalmi szerepkörökhöz tapadó megnevezések, illetve az énrót megbélyegző ragadványnevek tartoznak.” Petres Csizmadia Gabriella: *Hogyan is szólítsam meg magam...?* Irodalmi Szemle 2014/7. In: <http://www.irodalmiszemle.bici.sk/>

- lapszamok/2014/2014-augusztus/2132-petres-csizmadia-gabriella-hogyan-is-szolisam-meg-magam (Letöltés ideje: 2016/09/03)
- 4 Jaroslav Šrank: *Pseudonym a mystifikácia v súčasnej slovenskej literatúre*. In uő: *Nesamozrejímá poézia*. Literárne informačné centrum, Bratislava, 2009. 145-228.
  - 5 Petrence Sándor és Spiegelmann Laura lelepleződéséről bővebben: <https://nemethzoltan.wordpress.com/2013/09/26/2013-szeptember-26-gyorshir-spiegelmann-laura-halott/> és <https://nemethzoltan.wordpress.com/2013/10/02/gyorshir-petrence-sandor-elobujt-a-szenakazalbol/>. (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 6 -urfi -: Rosmer János: *Hátsó ülés*. Magyar Narancs 2011/20. In: http://magyarnarancs.hu/konyv/konyv_-_rosmer_janos_hatso_ules-76152 (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 7 Keresztesi József: *Személy szerint*. Holmi 2011/1. In: <http://www.holmi.org/2011/01/keresztesi-jozsef-szemely-szerint-rosmer-janos-hatso-ules> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 8 Benkő Krisztián: „Illatos, férfias izmok” és „obszcné báj”. In: <http://ujnautilus.info/„illatos-ferfias-izmok“-es-„obszcné-baj”> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 9 Kassai Zsigmond: *Melegpornó helyett nyelvi örömök*. In: <http://www.litera.hu/hirek/melegporno-helyett-nyelvi-oromok> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 10 Csehy Zoltán: *Szodoma és környéke. Homoszualitás, barátságretorika és queer irányulások a magyar költészetben*. Kalligram, Pozsony, 2014, 702.
  - 11 Csehy Zoltán: *Ahol a tárgy fölmutatta magát*. In: <http://www.kalligram.eu/Kalligram/Archivum/2010/XIX.-evf.-2010.-junius/Ahol-a-targy-foelmutatta-magat> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 12 Uo.
  - 13 Csehy Zoltán: It's prickly. In: <http://www.litera.hu/netnaplo/it-s-prickly> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 14 Uo.
  - 15 Uo.
  - 16 Erről bővebben: Németh Zoltán: *Ágyra dőlt szöveg: műfordítás és szövegalkotás hálózati elméleti megközelítése Csehy Zoltán műveiben*. In: Hrbáček-Noszek Magdaléna (szerk.): *Mentés másként. Műfordítás és irodalmi kapcsolatok – Uchovávanie literárnych diel. Literárny preklad a literárne odkazy*. AB–ART, 2013, 159–172.
  - 17 Antonio Beccadelli: *Hermaphroditus*. Ford. Csehy Zoltán. Kalligram, Pozsony, 2001, 76.
  - 18 A hálózati elméleti gondolkodás egyik alapvető kérdése, hogy „mi az oka annak, hogy egy jól szervezett csoport hatékonyabban működik, mint egy ugyanilyen létszámú – sőt nagyobb –, egymástól független emberekből álló halmaz? Miből fakad, hogy az egész több, mint részeinek összessége? Mi az oka ennek a »többletnek«? Meglepő, hogy az egyének hatékonysága rátermett szervezéssel nagyságrendekkel növelhető.” A kapcsolatoknak, illetve a kapcsolatok rendszerének, hálózatának vizsgálata pedig az így létrejött szuperorganizmus jellegzetességeinek értelmezésében éppúgy segíthet, mint a makroszintű tulajdonságok vizsgálatában – ez utóbbiak „olyan, az egészre jellemző új vonások, amelyek a részek közötti kölcsönhatásokra és a köztük fennálló kapcsolatokra vezethetők vissza”. Nicolas A. Christiakis – James H. Fowler: *Kapcsolatok hálójában*. Typotex, Budapest, 2010, 24. és 42.
  - 19 Csehy Zoltán: *Parnassus biceps. Kötetkompozíciós eljárások és olvasási stratégiák a humanista, neolatin és a régi magyar költészetben*. Kalligram, Pozsony, 2007.
  - 20 Ambrus Judit: *A parázsnaság belakható katedrális*. Népszava 2011. február 19. In: <http://nepszava.hu/articles/article.php?id=395950&print=1> (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 21 Konceptióm helyességét az is bizonyítja, hogy a versben felidézett személy önmagára ismert a Facebookon közzétett leleplező poszt alatti kommentárja szerint, lásd: <https://www.facebook.com/nemeth.zoltan.148>, 2016. június 12.
  - 22 Lanczkor Gábor: *Versus*. Műút 2014/45., 77. In: http://epa.oszk.hu/02300/02381/00045/pdf/EPA02381_muut_2014_45.pdf (Letöltés ideje: 2016/09/03)
  - 23 „Idegen emberek tudatában”. Csehy Zoltánnal beszélget Lapis József. Alföld 2016/5. In: <http://kulter.hu/2016/06/idegen-emberek-tudataban/> (Letöltés ideje: 2016/09/03) ■

Németh Zoltán (1970): költő, irodalomtörténész, a nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem tanára. *Állati férj* című verseskötete megjelenés előtt áll a Kalligram Kiadónál.